

Monument for Inge Lehmann på Frue Plads

Af Jens Olaf Pepke Pedersen

En af Danmarks største, men oversete videnskabsfolk, geofysikeren Inge Lehmann, har nu fået sit monument på Frue Plads i København. Inge Lehmann er i dag kendt for opdagelsen af, at Jorden har en fast indre kerne, men i sin samtid havde hun svært ved at få anerkendelse for sin indsats, hvilket Københavns Universitet nu ønsker at rette op på med opstillingen af monumentet.

Det er en mindre kendt del af historien om Inge Lehmann, at hun var tæt på at blive den første professor i geofysik. Universitetet op-slog efter flere tilløb i 1952 det første profes-sorat i geofysik. Det var især Niels Bohr, der havde argumenteret for professoratet, idet han håbede at geovidenskaberne kunne befrugtes med anvendelsen af fysikkens metoder. Han havde nok også en anden dagsorden, idet han tidligere havde argumenteret med, at profes-soratet skulle oprettes i magnetisme, med det argument, at man havde en fremragende mand indenfor området (nemlig fysikeren Niels Arley), som man ellers havde svært ved at få placeret i en stilling.

Niels Arley var da også en af de fire ansøgere til professoratet i geofysik, selvom hans erfaringer indenfor området var meget

begrænsede, og han skrev da også direkte i sin ansøgning, at “geofysik således er et ganske fremmed felt for mig i de senere år”. Den mest oplagte kandidat var derfor Inge Lehmann, der på det tidspunkt var in-ternationalt anerkendt for sine seismologiske studier, men på grund af Niels Bohrs støtte til Arley blev denne indstillet af et flertal i bedømmelsesudvalget. Det gav dog så megen ballade i Fakultetsrådet, at Arley til sidst trak sit kandidatur, og Fakultetsrådet valgte så den nemme løsning slet ikke at besætte profes-soratet, som herefter først blev oplået igen 12 år senere, hvor statsgeodæt Henry Jensen således blev den første professor i geofysik.

Inge Lehmann opsagde sin stilling ved Geodætisk Institut i 1953 og havde herefter flere ophold i USA, hvor hun opdagede Lehmann-diskontinuiteten, der er en ændring i udbredelseshastigheden af seismiske bølger i Jorden i ca. 220 km dybde. I øvrigt fik Inge Lehmann, så vidt vides, aldrig et svar på sin ansøgning om professoratet.

Kilde:

Maiken Lolck (2006), Klima, kold krig og iskerner, Aarhus Universitetsforlag, side 34-37.

Monumentet for Inge Lehmann på Frue Plads i København. Fotos: Michael Cramer Andersen.